

Procedurer

Emne: Magtanvendelse og andre indgreb i
selvbestemmelsesretten over for voksne.

Indholdsfortegnelse:	side
• Generelle forholdsregler Serviceloven kapitel 24	2
• Fysisk guidning § 124b	3
• Afværgehjælp § 124c	4
• Fastholdelse § 124d	5
§ 136 d demens (grænseskridende og konfliktskabende adfærd)	6
• Fastholdelse i hygiejnesituationer - § 136b anden mental svækkelse	7
- § 136c demens	8
• Stofseler § 128	9
• Særlige døråbnere § 125	10
• Tryghedsskabende velfærdsteknologi § 128 b anden mental svækkelse	11
§ 136 e demens	12
• Låsning og sikring af yderdøre og vinduer § 128c	13
• Flytning <u>uden</u> samtykke §129	14
• Optagelse i særlige botilbud ved passivitet - demens § 136 f	15
• Flytning mellem bo-tilbud uden samtykke §129 a	16
• Adresser / Bilagsoversigt	17

ServiceLOVEN kapital 24 §§ 124b-136f

Personkreds:

- Personer over 18 år med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af fremadskridende mental svækkelse som demens eller lign. (kapitel 24a)
- Personer over 18 år med en fremadskridende mental svækkelse som demens eller lign. (kapitel 24b)

Der skal foreligge den fornødne faglige dokumentation for nedsat funktionsevne.

Definition af magtanvendelse:

- Borgeren medvirker ikke frivilligt
- Borgeren modsætter sig
- Borgeren udviser passivitet
- Borgeren er ikke i stand til at give et informeret samtykke

Begrænsninger:

Anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten må alene ske for at sikre personens **omsorg, værdighed og tryghed** eller tilgodesee hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre.

Generelle betingelser:

- **Skånsomhed:** Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand
- **Forebyggelse:** Alle muligheder for at opnå borgerens frivillige medvirken skal være forsøgt
- **Mindste indgreb:** Magtanvendelsen skal foregå ved den mindst indgribende metode.
- **Proportionalitet:** Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt med stor hensyntagen til borgeren

Magtanvendelse er altid sidste udvej

Fysisk guidning 124b

Omfatter:

- Personalet kan anvende fysisk guidning overfor personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud
- For at sikre tryghed og værdighed.
- **Let** fysisk guidning eks. ved gang ind i anden bolig, på vej ud af huset, urolig i fællesmiljø.
- Der er ikke tale om frihedsberøvelse eller fastholdelse.

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal ikke indberettes eller registreres. Betragtes som omsorg.
- Der er ikke krav om socialpædagogisk handleplan

Klageadgang: Kommunalbestyrelsen (= demenskonsulent)

Afværgehjælp 124c

Omfatter:

- Personalet kan kortvarigt fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier.
- Der er krav om ting af væsentlig økonomisk værdi eller affektionsværdi.
- Formål er at forhindre tingsskade – både af hensyn til ejer af tingene og af hensyn til borgeren, som ødelægger.
- Akut handling

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal registreres og indberettes indenfor 3 hverdage til personalelederen, som månedligt sender indberetningen videre til demenskonsulent (Anden mental svækkelse skema 1A) (Demensområdet skema 1B)
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares, påføres lederens oversigt og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.

Klageadgang til kommunalbestyrelsen (= demenskonsulent)

Fastholdelse §124d

Omfatter:

- Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre.
- Akut handling

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal registreres og indberettes indenfor 3 hverdage til personalelederen, som månedligt sender indberetningen videre til demenskonsulent (Anden mental svækkelse skema 1A) (Demensområdet skema 1B)
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares, påføres lederens oversigt og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.

Klageadgang til kommunalbestyrelsen (= demenskonsulent)

Fastholdelse §136d - demens (grænseskridende og konfliktskabende adfærd)

Omfatter:

Personalet kan akut fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed

- når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende overfor de øvrige personer på bo- eller dagtilbuddet
- eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal registreres og indberettes indenfor 3 hverdage til personalelederen, som månedligt sender indberetningen videre til demenskonsulent (Kun demensområdet - skema 1B)
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan.
- Personalelederen skal orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares, påføres lederens oversigt og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.

Klageadgang: Kommunalbestyrelsen (= demenskonsulent)
Retten

Fastholdelse i hygiejnesituationer §136a (voksne med betydelig nedsat psykisk funktionsevne – ikke demens)

Omfatter:

Personalet kan kortvarigt fastholde en person i personlig hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Liste over tilladte personlige hygiejnesituationer -

- Tandbørstning
- Barbering
- Klipping af negle/hår
- Skift af ble/bind
- Fjernelse af mad etc. i kindpose
- Almindelig sårpleje
- Hårvask, badning, håndvask, tøjskift

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal registreres og indberettes indenfor 3 hverdage til personalelederen, som månedligt sender indberetningen videre til demenskonsulent (Kun anden mental svækkelse skema 1A + bilag 1)
- Personalelederen vurderer, om demenskonsulent skal træffe en afgørelse og udarbejde en forhåndsgodkendelse (Skema 3)
- Registrering mere end en gang indenfor 6 måneder skal der træffes afgørelse af demenskonsulent.
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan
- Forhåndsgodkendelsen er tidsbegrænset til 12 måneder.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.

Klageadgang:

Uden forhåndsgodkendelse – kommunalbestyrelsen (= demenskonsulent)

Ved forhåndsgodkendelse: Ankestyrelsen

Fastholdelse i hygiejnesituationer §136c (kun demens)

Omfatter:

- Personalet kan kortvarigt fastholde en person i personlig hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.
- Ingen liste over tilladte hygiejnesituationer
- Personalet vurderer nødvendigheden af et indgreb.

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal registreres og indberettes indenfor 3 hverdage til personalelederen, som månedligt sender indberetningen videre til demenskonsulent (Kun demensområdet skema 1B)
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares, påføres lederens oversigt og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.

Klageadgang til kommunalbestyrelsen (= demenskonsulent)

Anvendelse af Stofseler Serviceloven § 128

Omfatter:

Fastspænding med stofseler til kørestol eller andet hjælpemiddel så som seng, stol eller toilet udelukkende for at hindre fald eller skader. Der skal være væsentlig risiko for personskade, som eks. brækkede lemmer, kraniebrud, udslåede tænder.

Omfatter ikke:

- Mindre forstuvning er **ikke** "væsentlig personskade".
- Bløde handsker, hjelme m.v. der bruges mod selvdestruktiv adfærd er omfattet af omsorgspligten, og er ikke tvang. Skal ikke indberettes.
- Bord foran en kørestol kan betragtes som et hjælpemiddel under omsorgspligten, når borgeren ikke modsætter sig.
- Fastspænding må ikke bruges for at forhindre personen i at gå eller på anden måde begrænse personens mobilitet fx ved utryghed, aggressivitet, hvileløs omkringvandring og træthed.
- "Fiksering" for at berolige er ikke lovligt indenfor det sociale område.

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal forhåndsgodkendes. Personaleleder ansøger demenskonsulent. (Skema 3)
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares, påføres lederens oversigt og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.
- Oversigt tilsendes demenskonsulent x 1 månedligt og scannes til borgerens journal.
- Borgeren skal under anvendelsen tilses minimum hver ½ time – dette skal dokumenteres i journalen.
- Anvendelsen skal registreres (Anden mental svækkelse skema 1A + bilag 1)
(Demensområdet skema 1B – bilag 1)

Magtanvendelsen skal revurderes senest efter 18 måneder.

Klageadgang: Ankestyrelsen

Særlige døråbnere § 125

Omfatter:

- Særlige døråbnere ved yderdøre i en begrænset periode
- Nærliggende risiko for væsentlig personskade
- Mindst en uaflåst dør i beboerens egen bolig
- Døralarm skal opsættes for at sikre beboernes frie færden
- For at forhindre væsentlig personskade ved at forlade boligen.
- Absolut påkrævet og alt andet har været forsøgt.

Omfatter ikke:

- **Kontinuerlig videoovervågning, babyalarmer og rumfølere er ikke tilladt.**

Betingelser for brug:

Der skal være reel og begrundet risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for væsentlig personskade ved at forlade boligen.
Egentlige aflåsningssystemer må ikke benyttes.

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal forhåndsgodkendes. Personaleleder ansøger demenskonsulent (Skema 3)
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Anvendelser skal opbevares, påføres lederens oversigt og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.
- Anvendelsen skal registreres (Anden mental svækkelse skema 1A + bilag 1)
(Demensområdet skema 1B + bilag 1)

Magtanvendelsen skal revurderes senest efter 8 måneder.

Klageadgang: Ankestyrelsen

Tryghedsskabende velfærdsteknologi §128b - anden mental svækkelse

Omfatter:

- Ved risiko for personskade
- Tryghedsskabende" udelukker spiserobotter, robotstøvsugere o. lign.
- Anvendelsesområdet udvides, så det bliver muligt
 - at anvende velfærdsteknologier i borgerens egen bolig
 - at registrere bevægelser/fald eks. faldmåtter, GPS
- Der kan aldrig gives tilladelse til videoovervågning.
- Råd for tryghedsskabende velfærdsteknologi udarbejder årligt liste over tilladt velfærdsteknologi

Handlinger ved anvendelse:

Ved passivitet sker ikke indberetning (betragtes som omsorg).

Ved aktiv modstand skal der søges om forhåndsgodkendelse hos demenskonsulenten.

- Handlingen skal forhåndsgodkendes. Personaleleder ansøger demenskonsulent (Skema 3)
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares, påføres lederens oversigt og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.
- Anvendelse registreres (Anden mental svækkelse skema 1A + bilag 1)

Forhåndsgodkendelsen tidsbegrænses til 12 måneder.

Klageadgang til Ankestyrelsen

Tryghedsskabende velfærdsteknologi §136e - demens

Omfatter:

- Benyttes for at sikre tryghed, værdighed og omsorg.
- Tryghedsskabende" udelukker spiserobotter, robotstøvsugere o. lign.
- Anvendelsesområdet udvides, så det bliver muligt
 - at anvende velfærdsteknologier i borgerens egen bolig og
 - at registrere bevægelser/fald eks. faldmåtter, GPS
- Der kan aldrig gives tilladelse til videoovervågning.
- Råd for tryghedsskabende velfærdsteknologi udarbejder årligt liste over tilladt velfærdsteknologi

Handlinger ved anvendelse:

Ved passivitet sker ikke forhåndsgodkendelse og indberetning – betragtes som omsorg

- Ved aktiv modstand også fra værge eller fremtidsfuldmægtig skal der søges om forhåndsgodkendelse hos demenskonsulenten.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.
- Der er ikke krav om social-pædagogisk handleplan.
- Værge eller fremtidsfuldmægtig skal informeres inden velfærdsteknologien tages i brug.

Forhåndsgodkendelsen er tidsubegrænset.

Klageadgang: Kommunalbestyrelsen (= demenskonsulent).

Låsning og sikring af yderdøre og vinduer §128c

Omfatter:

- Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.
- Formålet er at forebygge personskade
- Døre til botilbuddets indendørs fællesarealer må ikke aflåses, frihedsberøvelse må ikke ske.

Handlinger ved anvendelse:

- Handlingen skal forhåndsgodkendes. Personaleleder ansøger demenskonsulent (Skema 3)
- Der er krav om socialpædagogisk handleplan.
- Personalelederen skal x 1 månedligt orientere borgerens pårørende, værge, fremtidsfuldmægtig eller anden repræsentant om anvendte indgreb.
- Indberetningerne skal opbevares, påføres lederens oversigt og benyttes som materiale i læring og refleksion med medarbejderne.
- Indgrebet registreres indenfor 3 hverdage (Anden mental svækkelse skema 1A + bilag 1) (Demensområdet skema 1B + bilag 1)

Forhåndsgodkendelsen tidsbegrænses til 12 måneder.

Klageadgang til Ankestyrelsen

Optagelse i særlige botilbud uden samtykke Serviceloven § 129

Ved enhver anvendelse af § 129 skal det sikres, at borgeren er tildelt en værge via Familieretshuset eller udpeget en fremtidsfuldmægtig.

Efter henvendelse fra kommunen kan Familieretshuset træffe afgørelse om, at en borger optages i et særligt botilbud, når:

- Det er absolut påkrævet, for at pågældende kan få den nødvendige hjælp
- Hjælpen ikke kan gennemføres i borgerens hidtidige bolig eks. glemmer at tage livsvigtig medicin, sætter ild til boligen, forgiftning af egen mad, fysiske kvæstelser, forlader boligen
- Borgeren ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger
- Borgeren udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, hvor det er uforsvarligt ikke at flytte.

Det skal indgå i vurderingen om ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den pågældende.

Advokatbistand:

Kommunen skal sørge for advokatbistand til borgeren under sagen (§132). Advokaten skal være godkendt af Familieretshuset.

Handlinger:

- Ansøgningsskema udfyldes
- Ansøgningen udarbejdes af demenskonsulenten i samarbejde med alle involverede i kommunen
- Al tilgængelig dokumentation vedlægges – Det er af højeste vigtighed med god og skarp dokumentation i disse sager.
- Kommunen beskikker og betaler for en advokat godkendt af Familieretshuset samtidig med, at der altid søges om en værge.
- Ansøgningen tilsendes Afdelingschefen, som videresender til Familieretshuset, som skal træffe en afgørelse før en flytning kan foregå.
- Afgørelsen træffes Familieretshuset senest 2 uger efter modtagelsen.

Demenskonsulenten er tovholder og formidler kontakten til advokat, Familieretshuset samt kontakten til de pårørende.

Indberetning:

Flytningen indberettes (Skema 2) og tilsendes demenskonsulenten med udgangen af den måned, hvor flytningen har fundet sted.

Klageadgang ved kommunens afslag på at indstille en sag: Familieretshuset

Klageadgang: Ankestyrelsen

Optagelse i særlige botilbud § 136f – demens

Ved enhver anvendelse af § 136f skal det sikres, at borgeren er tildelt en værge via Familieretshuset eller udpeget en fremtidsfuldmægtig.

Særlig bestemmelse for borgere med betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne – herunder demens, der:

- Ikke modsætter sig flytning
- Mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning
- Den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende (lægelig dokumentation skal foreligge)

Kommunen kan træffe afgørelse om flytning udenom Familieretshuset, hvis afgørelsen godkendes af borgerens værge/fremtidsfuldmægtig i situationer hvor:

- Ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at borgeren kan få den nødvendige hjælp
- Omsorgsmæssigt mest hensigtsmæssigt for borgeren
- I vurderingen skal indgå, om pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp og opsyn med borgeren.

Advokatbistand:

Der skal ikke beskikkes en advokat

Handlinger:

- Ansøgningsskema udfyldes
- Ansøgningen udarbejdes af demenskonsulenten
- Demenskonsulenten indhenter tilsagn fra værge/den fremtidsfuldmægtige
- Skemaet tilsendes afdelingschefen
- Afdelingschefen træffer afgørelsen

Hvis værge/den fremtidsfuldmægtige ikke godkender indstillingen, videregives afgørelsen til Familieretshuset

Demenskonsulenten er tovholder samt bindeled til de pårørende.

Indberetning:

Flytningen indberettes (skema 2) og tilsendes demenskonsulenten med udgangen af den måned, hvor flytningen har fundet sted.

Klageadgang: Familieretshuset

Flytning mellem botilbud uden samtykke Serviceloven § 129a

Ved enhver anvendelse af § 129 skal det sikres, at borgeren er tildelt en værge efter værgemålsloven via Familieretshuset.

Omfatter:

Borgere, som tidligere er indflyttet i plejebolig og som ikke kan give informeret samtykke, kan flyttes til en anden tilsvarende bolig, hvor omsorgen for personen kan varetages, hvis det skønnes af være i den pågældendes interesse – herunder af hensyn for mulighederne for at den pågældende kan bevare sin tilknytning til sine pårørende.

I vurderingen skal indgå, om pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp og opsyn med borgeren.

Handlinger:

- Ansøgningsskema udfyldes
- Ansøgningen udarbejdes af demenskonsulenten i samarbejde med de involverede i kommunen
- Skemaet tilsendes Afdelingschefen, som videresender til Familieretshuset
- Familieretshuset skal afgøre en ansøgning **før** en flytning kan foregå.
- Afgørelsen træffes af Familieretshuset senest 2 uger efter modtagelsen.

Demenskonsulenten er tovholder og formidler kontakten til advokat, Familieretshuset og er bindeled til de pårørende.

Indberetning:

Flytningen indberettes (skema 2) og tilsendes demenskonsulenten med udgangen af den måned, hvor flytningen har fundet sted.

Klageadgang: Ankestyrelsen indenfor 4 uger efter afgørelsen

1. Adresser

Familieretshuset
Storetorv 10
6200 Aabenraa
Tlf. 7256 7000
Hjemmeside: www.familieretshuset.dk

Ankestyrelsen
Tlf. 3341 1200
Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 Statsservice
Mail: ast@ast.dk
Hjemmeside: www.ast.dk

Socialstyrelsen
<https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/magtanvendelse/om-magtanvendelse/fra-1-jan-2020-brug-af-magt-voksne-med-psykisk-funktionsnedsaettelse/information-om-magtanvendelsesreglerne>

Bilag:

Skema 1 a:

Anden mental svækkelse. Registrering og indberetning af akut og forhåndsgodkendt magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter servicelovens kap. 24 og 24 a (§§ 124 c, 124 d, 125, 128, 128 b, 128 c og 136 a) samt indgreb foretaget i nødret og nødværge)

Skema 1 b:

Demensområdet. Registrering og indberetning af akut og forhåndsgodkendt magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter servicelovens kap. 24 og 24 b (§§ 124 c, 124 d, 125, 128, 128 b, 128 c, 136 c og 136 d) samt indgreb foretaget i nødret og nødværge)

Bilag 1 til skema 1 a og 1 b:

Registrering og indberetning af indgreb på baggrund af kommunal afgørelse

Skema 2:

Indberetning af flytning uden samtykke efter servicelovens kapitel 24 og 24 b (§§ 129, 129 a og 136 f)

Skema 3:

Anmodning om kommunal afgørelse (forhåndsgodkendelse) om magtanvendelse efter servicelovens kapitel 24 og 24 a (§§ 125, 128, 128 b, 128 c og § 136 a, stk. 3)

Erstatter procedure af: 07.2015	Udarbejdet af: Bente Lauridsen 01.01.20 Revideret af: Demens konsulent Bente Lauridsen	Denne udgave er lagt på www.plejebolig.albertslund.dk og gældende fra: 01.01.20 SB-SYS under procedure